

INBJUDAN ATT LÄMNA SYNPUNKTER I SAMBAND MED EN KONSEKVENSBEDÖMNING

Syftet med detta dokument är att informera allmänheten och berörda parter om kommissionens framtida lagstiftningsarbete så att de kan ge återkoppling om kommissionens tolkning av problemet och om möjliga lösningar och lämna relevant information som de har tillgång till, bland annat om de konsekvenser som de olika alternativen skulle kunna få.

INITIATIVETS TITEL	Rättsakt om den cirkulära ekonomin
ANSVARIGT GENERALDIREKTORAT ANSVARIG ENHET	– GD ENV B3 (<i>From Waste to Resources</i>) och GD GROW I4 (<i>Sustainable Products</i>)
SANNOLIK TYP AV INITIATIV	Förordning
PRELIMINÄR TIDSPLAN	Fjärde kvartalet 2026
KOMPLETTERANDE INFORMATION	Given för en ren industri. Konkurrenskraftskompassen.

Detta dokument är endast avsett som information. Det föregriper inte kommissionens slutliga beslut om huruvida – och i så fall hur – den vill gå vidare med detta initiativ. Alla delar av initiativet som beskrivs i detta dokument, inklusive tidsplanen, kan komma att ändras.

A. Politisk bakgrund, problemformulering och subsidiaritetsprövning

Politisk bakgrund
<p>Den cirkulära ekonomin är av största vikt vad gäller att stärka EU:s ekonomiska säkerhet, motståndskraft, konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen. Den breda allmänheten anser även att cirkulär omställning utgör det mest effektiva svaret på klimatfrågan. Utvecklingen mot den cirkulära ekonomin har dock hittills varit otillräcklig. Större insatser krävs, vilket betonas i de senaste uppmaningarna från europeiska industrier inom Antwerpenförklaringen, av Europeiska rådet i Budapestförklaringen, av Europaparlamentet samt i rapporterna från Enrico Letta och Mario Draghi. Kommissionens ordförande von der Leyens politiska riktlinjer 2024–2029, konkurrenskraftskompassen samt given för en ren industri underströk på nytt EU:s åtagande att påskynda övergången till cirkularitet och tillkännagav att rättsakten om den cirkulära ekonomin ska antas i slutet av 2026. I och med detta initiativ ska kommissionen verka för att främja den inre marknaden för avfall och returråvaror, öka utbud och efterfrågan på högkvalitativa returråvaror till konkurrenskraftiga priser samt "få ordning på ekonomin" i dessa marknader.</p>
Det problem som ska åtgärdas genom initiativet
<p>EU är beroende av import av många råvaror, inklusive kritiska sådana. Dess resurseffektivitet är otillräcklig och externa miljöeffekter från den linjära ekonomin internaliseras inte. En stark cirkulär ekonomi är avgörande för att minska detta beroende, förbättra vår konkurrenskraft och minska belastningen på miljön. Utvecklingen mot en cirkulär ekonomi har dock gått för långsamt, och graden av cirkularitet i EU:s ekonomi har i stort sett stagnerat under de senaste 15 åren (från 10,7 % år 2010 till 11,8 % år 2023). Utbudet och efterfrågan på returråvaror är otillräckligt eller obalanserat, både vad gäller kvantitet och kvalitet. Orsakerna till detta låga utnyttjande av returråvaror är både lagstiftningsrelaterade och ekonomiska: priset på returråvaror är ofta högre medan kvaliteten ofta är lägre. På grund av detta kan de inte konkurrera med de nya råvarorna utan riktade ekonomiska incitament, gynnsam lagstiftning och starka verifierings- och efterlevnadsmekanismer. Dessutom är den inre marknaden för returråvaror och avfall fragmenterad, vilket belastar de ekonomiska aktörerna och hämmar utvecklingen av cirkularitet och stordriftsfördelar. Därför är det huvudproblem som rättsakten om den cirkulära ekonomin är tänkt att åtgärda den långsamma övergången till cirkularitet inom EU.</p> <p>Detta problem beror på ett antal lagstiftnings- och marknadsmisslyckanden. Till att börja med fragmenteras den inre marknaden av de varierade tolkningarna och tillämpningarna av EU-regler medlemsländerna emellan, vilket förhindrar stordriftsfördelar och gör det dyrt för företag att omvandla avfall till värdefulla returråvaror. För det andra speglar inte returråvarornas högre priser deras lägre miljöpåverkan. För det tredje ställs konsumenter och säljare av returråvaror inför informationsbegränsningar och asymmetrier, allmänna fördomar, övergångskostnader och risker för bedrägerier. För det fjärde leder oredovisade avfallsströmmar och "läckage" av returråvaror, inklusive kritiska råmaterial, till att blandade eller "felaktiga" avfallsströmmar förbränns, deponeras och exporteras (olagligt). Genom att ta itu med den rättsliga osäkerheten och undanröja hinder på den inre marknaden syftar rättsakten till</p>

att underlätta och förenkla hanteringen.
Grund för EU-åtgärder (rättslig grund och subsidiaritetsprövning)
Rättslig grund
<p>Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) förväntas utgöra den rättsliga grunden, eftersom den gör att EU kan anta åtgärder som stärker harmoniseringen, säkerställer lika villkor inom den inre marknaden samt stöder övergången till cirkularitet. Dessa åtgärder är avsedda att hantera de problem som driver den inre marknaden nuvarande fragmentering vad gäller returråvaror, avfall och relaterade produkter. Konsekvensanalysen kan komma att visa på ytterligare åtgärder som eventuellt kan baseras på alternativa rättsliga grunder.</p>
Det faktiska behovet av EU-åtgärder
<p>Nuvarande situation kräver att EU ingriper för att undanröja hindren på den inre marknaden för avfall, returråvaror och relaterade produkter och framhäva affärsnyttan med EU:s cirkulära ekonomi. På grund av avsaknaden av regelförenkling och harmonisering i hela EU kan problemet inte åtgärdas på ett adekvat sätt av medlemsländerna. Utan en EU-baserad strategi kommer cirkulariteten inte att nå den skala som krävs för att bli konkurrenskraftig och ekonomiskt lönsam. Problemet förvärras ibland till och med av medlemsländer och regionala myndigheter genom variationer i tolkning och genomförande av befintlig lagstiftning. En annan viktig komponent är exporten av avfall och returråvaror, som även den kräver EU:s ingripande. Endast åtgärder på EU-nivå kan upprätta lika villkor på den inre marknaden och skapa förutsättningar för de stordriftsfördelar som behövs. Större samordning mellan medlemsländerna har visat sig otillräcklig för att övervinna den inre marknaden fragmentering. Avsaknaden av åtgärder på EU-nivå skulle i stort sett upprätthålla status quo, vilket äventyrar EU:s återvinningsindustri och ökar beroendet av tillverkare utanför EU för att uppnå EU:s gröna, digitala och försvarsmässiga mål samt mål för ekonomisk säkerhet. Åtgärder på EU-nivå skulle skapa mervärde genom förenkling av regelverk och administrativ praxis, och därmed upprätta ett snabbare och mer samordnat ramverk för investeringar i cirkularitet och arbetstillfällen, öka effektiviteten i dessa investeringar och stärka EU:s ekonomiska säkerhet.</p>
B. Mål och politiska alternativ
<p>Rättsakten syftar till att öka cirkulariteten på den inre marknaden. Grundscenariot (status quo) inkluderar redan lagstiftning som främjar cirkularitet (t.ex. ramdirektivet om avfall, förordningen om ekodesign för hållbara produkter, förordningen om förpackningar och förpackningsavfall). Dessa initiativ kan dock inte uppnå sina fulla potential om inte hindren för cirkularitet på den inre marknaden undanröjs och kostnadseffektiv tillgång på högkvalitativa, verifierbara returråvaror säkerställs.</p> <p>Rättsakten syftar till att skapa tillräckligt utbud av och tillräcklig efterfrågan på returråvaror (inklusive kritiska returråvaror) tillsammans med en reell inre marknad för avfall och returråvaror. Lagstiftningsåtgärder och åtgärder utan lagstiftningskaraktär på både utbuds- och efterfrågesidan kommer att analyseras och kompletteras med förenklade förfaranden och minskade administrativa bördor. Rättsaktens insatser kan struktureras kring två huvudpelare:</p> <ul style="list-style-type: none"> Till att börja med kommer de att inriktas på e-avfall (elektronisk och elektrisk utrustning), som är den snabbast växande avfallsströmmen med 2 % ökning per år, varav mindre än 40 % materialåtervinns, genom att säkerställa effektiv insamling och materialåtervinning och skapa marknadsefterfrågan på de kritiska returråvaror som avfallet innehåller. Befintliga regler kan behöva revideras för att göra dem enklare och mer ändamålsenliga. Därefter skulle en kombination av insatser för att främja den inre marknaden för avfall, returråvaror och deras användning i produkter kunna övervägas. Detta kan bland annat omfatta reformer av kriterierna för när avfall upphör att vara avfall, förenkling, digitalisering och utvidgning av systemet för utökat producentansvar samt fastställande av obligatoriska, riktade, effektiva och genomförbara kriterier för offentlig upphandling av cirkulära varor, tjänster och byggtreprenader för att stimulera efterfrågan i EU.
C. Förväntade konsekvenser
<p>Övergången till en cirkulär ekonomi kommer att ha positiv inverkan på diversifiering och miljöanpassning av leveranskedjor samt bidra till ekonomisk säkerhet. Cirkulära metoder bidrar till att minska kostnaderna för tillverkningsföretag i EU, som vanligtvis spenderar mer än dubbelt så mycket på material som på arbete eller energi. Vidare är cirkulära metoder avgörande för att uppnå klimatneutralitet senast 2050, eftersom de står för minst 20–25 % av de utsläppsminskningar som krävs för att uppnå detta mål, särskilt genom minskning av utsläppen från mark-, energi- och industrisektorerna, och minska behovet av koldioxidavskiljning och industriellt upptag. Allmänheten gynnas även av en cirkulär ekonomi: den kan sänka levnadskostnaderna genom ökad återanvändning, reparation och hållbarare produkter, den ger goda hälsoeffekter och skyddar miljön genom minskning av utsläpp, avfall och föroreningar, och slutligen kan främjandet av cirkulära affärsmodeller skapa nya</p>

<p>jobb, särskilt för små och medelstora företag.</p> <p>De olika alternativens kostnader och fördelar kommer att undersökas och kvantifieras så långt som möjligt. Initiativet kommer att försöka identifiera åtgärder som underlättar och förenklar. Särskild uppmärksamhet kommer också att ägnas åt att analysera effekterna på små och medelstora företag, EU:s konkurrenskraft samt internationell handel.</p> <p>Initiativet förväntas stödja följande <u>mål för hållbar utveckling</u>: mål 8, 9, 12 och 13.</p>
D. Bättre lagstiftning
Konsekvensbedömning
<p>Kommissionen kommer att genomföra en konsekvensbedömning för att bedöma olika politiska alternativ och deras sannolika konsekvenser. Analysen och konsekvensbedömningen kommer att underbyggas av externa studier. Den kommer att innefatta en grundlig ekonomisk, miljömässig och socioekonomisk utvärdering.</p>
Samrådsstrategi
<p>Samrådets syfte är att samla in underlag och synpunkter från intressenter (t.ex. företag, icke-statliga organisationer, organisationer i det civila samhället), myndigheter och allmänheten genom följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Denna inbjudan att lämna synpunkter samt åtföljande offentliga samråd. Denna inbjudan att lämna synpunkter kan besvaras på vilket som helst av de 24 officiella EU-språken. ii) Riktade samråd med medlemsländerna, arbetsmarknadens parter, specifika intressenter och experter. <p>Riktade workshoppar för intressenter kommer att anordnas vid behov, som främst riktar sig till små och medelstora företag (t.ex. med hjälp av nätverk som Enterprise Europe Network och den europeiska plattformen för klustersamarbete).</p> <p>Åtta veckor efter att det offentliga samrådet avslutats offentliggörs en sammanfattning på portalen "Kom med synpunkter". En sammanfattande rapport om alla samråd kommer att offentliggöras som en bilaga till konsekvensbedömningen.</p>
Varför ordnar vi samråd?
<p>Syftet med samrådet är att alla relevanta intressenter, myndigheter och enskilda personer får möjlighet att lämna synpunkter, uppgifter och erfarenheter gällande cirkulariteten på den inre marknaden och därmed bidra till att förbereda rättsakten. Detta kommer också att förbättra den faktabas som ligger till grund för initiativet och göra det möjligt för kommissionen att beakta uppgifter och åsikter om problemen och möjliga lösningar.</p>
Målgrupp
<p>Alla enskilda personer, myndigheter och intressenter (t.ex. företag, icke-statliga organisationer, organisationer i det civila samhället.) inom och utanför EU är välkomna att bidra till detta samråd. Vi vill särskilt få in bidrag från följande grupper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Allmänheten. • Medlemsländernas nationella och regionala förvaltningar (inklusive marknadskontrollmyndigheter). • Enskilda företag (inklusive små och medelstora företag) och branschorganisationer från sektorer som representerar tillverkare, återvinningsföretag och andra avfallshanteringsaktörer. • Europeiska, internationella och nationella branschorganisationer. • Arbetsmarknadens parter. • Producentansvarsorganisationer. • Standardiseringsorganisationer. • Certifieringsorgan. • Icke-statliga organisationer och organisationer i det civila samhället. • Institutioner för forskning och vetenskap. • Handelspartner från tredje land.